

Kulcsos ház és fényképkiállítás Kalotaszegen

Negyedik alkalommal rendeztek falunapokat Zsobokon, ahol kiállítás is nyílt az évente megszervezett fotótábor résztvevőinek alkotásaiból. A művészeti programok mellett vendégházat is avattak a kalotaszegi faluban.

FOTÓK: HORVÁTH LÁSZLÓ

A kiállítás a hagyományoknak megfelelően az előző évi fotótábor terméséből nyújt izelítőt

Az ingatlant a pátyi önkormányzat vendégházzá alakította

A hitattal kezdődött július 7-én Zsobokon a falunap, majd a helyi néptáncscsoport műsorát követően átadták a pátyi önkormányzat vendégházát. A Budapesthez közeli község elöljárói ugyanis megvásárolták Zsobokon egy házat, felújították, és vendégháznak rendezték be a Pátyról Zsobokra látogatók számára. Az udvaron található csúrt ifjúsági szállónak szeretnék berendezni a cserelátogatások során Zsobokra érkező fiatalok számára. A vendégház egyfajta kulcsos házként van elképzelve, ami azt jelenti, hogy a pátyiak ingyen megszállhatnak a ház három szobájának egyikében, ahol konyha és fürdőszoba is található.

Essig József tábor szervező felkérésére a zsoboki falunapok keretében megnyitott fotótárlat anyagát Nagy Béla mérnök, képzőművész méltatta, aki néhány személyes gondolatát osztotta meg a jelenlévőkkel. A kiállítás a hagyományoknak megfelelően az előző évi fotótábor terméséből nyújt izelítőt. „Az itt bemutatott válogatás csak egy kis töredéke a fotótábor résztvevőinek – Bánházi Gyöngyi, Essig József, Essig Kacsó József, Gardó Zoltán, Horváth László, Kiss László, Koncz András, Mezei Elemér, Mészáros Ödön, Moldován Mihály, Németh Ferenc, Vas Géza, Vremir Márton fotóművészek, valamint a két legfiatalabb, szárnyait most bontogató Essig Kacsó Ibolya

és Essig Kacsó Józsi – a tábor ideje alatt készült munkáiból” – tudtuk meg Nagy Bélától.

A zsoboki fotótábor az idén ünnepli 10. születésnapját, és az Essig Klára festőművész által több mint két évtizede elindított és irányított, ma már nemzetközi hírnevévé vált képzőművészeti alkotótábor kistestvéreként született meg Essig József kezdeményezésére. Nagy Béla szerint ezt természetes folyamatként is számon tarthatjuk, hiszen maga a fotóművészet, mint ábrázolási mód, ma már a képzőművészet mellett az egyik legelterjedtebb művészeti megnyilvánulási forma. „Arról nem is szólva, hogy a 19. század elején a fényképezés megálmodói és úttörői ma-

guk is képzőművészek, festők voltak. Gondoljunk itt elsősorban Kolozsvár szülőltjére, Szatmári Papp Károlyra, aki festőként kezdve pályafutását vált az erdélyi fényképezés elindítójává. Később a román uralkodói ház hivatalos festője és fényképésze, valamint a világ első fényképész haditudósítója lett, akit a román művészettörténet Carol Pop de Szatmáry néven a román fényképezés megalapítójaként tart számon” – tette hozzá a tárlat méltatója.

Nagy Béla szerint a Zsoboki Művelődési Házban kiállított mintegy 100 fotó közös jellemvonása az optimizmussal telített emberközpontság. Mert függetlenül a fotó műfajától és témájától – népviseletbe öltözött fiatalok vagy idős emberek, templomok, falusi porták, kalotaszegi tájak, virágok és állatok, falusi életképek, dinamikus táncjelenetek vagy portrék, tábori életképek vagy csoportképek – a fotóművész akaratából a fények és a színek hatására a képekről valóssággal átsüt a kalotaszegi emberek élni akarása, jövőbe vetett bizalma. Túlmenően a témák sokszínűségén, a műfaji változatosságon és művészeti tartalom, a kiállított fotók értéke elsősorban azok dokumentum, értékmentő jelle-

gükben keresendő. „A kalotaszegi vidék és nép ünnep- és mindennapjainak, ősi nemzeti hagyományainak, népi művészetének képi megőrkítése nemcsak hálás művészi, hanem értékmentő feladat is egyben” – hangsúlyozta a megnyitón Nagy Béla. Hiszen a fotók általában, de a Zsobokon kiállított képek különösképpen, mint a pillanat művészi megőrkítései a jelen, a még egyelőre sokszínű jelen kor dokumentumai a beláthatatlan jövő számára.

A falunap programjában szerepelt még Kádár Ferenc énekművész, aki népdalokat, nótákat, betyárdalokat énekelt. Fellépett János András és Danhauser Zoltán népzene, néptáncokat mutatott be a bánffyhungyadi Suhanc néptáncscsoport. Az eseményen részt vett Magyarország kolozsvári főkonzulátusának képviselőiben Demeter Kata konzul is. A hangulat kitünő volt egészen kora estig, amikor egy hatalmas felhőszakadás a szó szoros értelmében elmosta a rendezvényt. Így aztán az est egyik fénypontjára, a Bojtorján együttes koncertjére nem szabadtéren, hanem a kultúrházban került sor.

NÁNÓ CSABA

Stephen Hawking tudományos öröksége: eredetünk egy fekete lyuk?

FORRÁS: WIKIPÉDIA

Galilei halálának 300. évfordulóján látta meg a napvilágot 1942. január 8-án Oxfordban, értelmiségi családban. A zseni Stephen Hawking (képünkön) elméleti bizonyíték híján is az egész világot elgondolkodtatták. A világhírű elméleti fizikus iskolai éveit során korántsem volt kitűnő tanuló, a jegyei sem árulkodtak zsenialitásáról, olvasni is csak nyolc évesen tanult meg. Középiskolában is gondjai voltak a tanulással, de ha az iskolai tananyagért nem is rajongott, az órákon kívül egyre lelkesebben foglalkozott tudományos ismeretekkel, 16 évesen pedig használt alkatrészekből számítógépet épített néhány barátjával. 17 éves korától egyetemen tanult és betegsége előtt szeretett táncolni, szórakozni, evezni. A cambridge-i egyetemen doktorált, eközben derült ki betegsége: amiotrófiás laterálszklerózisban szenvedett,

azaz ALS-ben, ami miatt gyakorlatilag számos szerve, izma, szövete sorvadni kezdett, ezért vált hamar mozgás- és beszédképtelenné. Az orvosok a diagnózisakor pár évet jósoltak neki, ezzel szemben Hawking 76 évesen halt meg, közben gyerekei születtek és kétszer is nősült. A depresszióból első felesége, Jane Wilde segítette ki, és mivel a fizikus azt hitte, kevés ideje van hátra, belevetette magát a munkába.

Ő ismertette meg a világgal a mindenség elmélete kifejezést: a tudós célja volt kialakítani egy olyan közös elméletet, amely az einsteini gravitációs, tehát elsősorban hullámjelenségekkel foglalkozó fizikát összeegyeztethetővé teszi a részecskefizikával. Az elmélet égisze alatt összetett munkásság bontakozott ki az évek során. Eleinte a világegyetem keletkezésével, az ősrobbanással

folgalkozott: Roger Penrose-zal közösen Albert Einstein elvét vették alapul, miszerint a gravitáció, mint a tér görbülete a fényt is elterítheti. Ha például megnézünk egy őrfevételt, az egymás mellett mozgó testek körül úgy tűnhet, mintha meghajlana a tér a két test egymásra ható gravitációjának köszönhetően. Ha Einstein relativitáselmélete helyes, akkor a gravi-

táció nagyobb mennyiségben koncentrálódhat egy pontba, és akkor egy lyukszerűség keletkezik a térben, azaz annak tűnik, mivel annyira sűrű ott a gravitáció, hogy semmiféle fény nem képes kijutni ebből a térből – ezért kapta ez a jelenség a fekete lyuk nevet. Az ősrobbanás elmélete szerint a világegyetem keletkezése előtt a mindenség egyetlen, atomnál is kisebb pontban összesűrűsödött anyag volt, ezért Hawking állította, hogy az univerzum egy fekete lyukhoz hasonló állapotból „fejlődött ki”, ahogy az idő múlásával tágult a sűrű anyag. A 2000-es évek elején Hawking beismerte, hogy korábbi állítása, miszerint a fekete lyukak elnyelnek mindent, ami a közelükbe kerül, hibás, de azt az elvét továbbra is fenntartotta, miszerint ezek a lyukak egyirányú átjárók a multiverzum valamely másik univerzumába.

Több ismert fizikus a mai napig vegyesen ítéli meg Hawking munkásságát, mivel elméleteit nem lehet bebizonyítani, ugyanis az asztrofizika egyelőre nem fejlett annyira, hogy alaposan kutathasson fekete lyukakat. A jövőben érdemes lesz figyelni az egyelőre csak elméleti keretek között létező húrelméletre, illetve a sokkal kézzelfoghatóbb gravitációs hullámokra: két éve bizonyítottan a világűrben érkező gravitációs hullámokat sikerült asztrofizikusoknak befogniuk több milliárd fényévre tőlünk. A jövőben remélhetőleg az ősrobbanás pillanatától is érkeznek hozzánk hullámok, és többet megtudhatunk majd Hawking elméletének valósságáról. A márciusban elhunyt fizikus hamvait egyébként Newton és Darwin közé temették a Westminster-apátságba júniusban.

KÁDÁR HANGA